

Virgin 1927

CONTEMPLATIO PHYSICA
NATURA.

Quam
Deo ducente & docente,
Consensu Amplissimae Facultatis Philosophicæ, In
illustri Academia Christinæ,

SUB PRÆSIDIO

Eximij & Clarissimi Viri,

DN. M. GEORGII ALANI,
Phys. & Botan. Professoris Ordinarij, Præceptoris &
Promotoris sui debitâ observantiâ perpetim colendi,

Liberalis exercitij ergo, exutiemdam & ventilandam,
Publicè exhibet,

JOHANNES M. GARIUS Arbog.
S. R. M. Stipend.

In Auditorio Majori ad diem 3. Maj A. 1645. horis consuetis

Cic. L. 5. Quæst. Tuscul.

Natura semper invicta, sed mortales umbris, deliciis, otio, languore, de-
sidia animum inficiunt; opinionibus maloq; more delinquent
mollirent.

A B O E,

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. 1645.

Reverendissimo & Excellentissimo Viro,

DN. JOHANNI RÜDBECKIO,
S.S. Theol. Doctori & Dioeces: Aros: Episcopo eximio,
Mecenati ac summo Patrono reverenter colendo.

HELSINGIN
YLIOPISTON
KIRJASTO

ut Et

Reverendo & Praclarissimo Viro,

DN. M. GABRIELI HOLSTENIO,
Civitatis Aros. Past. & Præp. vigilantiss: ac consistorij adse-
sori primario, Evergetæ & fautori benignissimo.

Nec Non.

Reverendis atq; Clarissimis &c.
Viris,

Dn. M. Georgio Vintrosio, Ar-
bogiensium Ecclesia Pastori eru-
ditissimo.

Dn. Henrico Chriſtī in Bär-
te Pastori eximio.

Dn. Johanni Petri Arbog. in
Gym: Aros: Gra: L: Lect: dili-
gentissimo.

Dn. Gustavo Nicolai L. Paſt.
in Himmela Vigilantiss.

Dn. Petro Jonæ, in Sch. Arbog.
Rectori Fidelis.

Dn. Erico Engelb. Cop. in Eccl.
Arbog. Commissario.

Ac etiam Spectatib. Consultib. &
prudentib. Viris, inclytæ reip. Arbo-
giens. Consulib⁹ & Civib⁹ primarijs.

Dn. Erico Gudmundi.

Dn. Jonæ Jonæ.

Dn. Johanni Gubbert.

Dn. Laurento Höver.

M. Johanni Mönster.

Dn. Henrico Laurentij.

Dn. Johanni Jonæ.

Dn. Nicolao Beronis.

Dn. Petro Andreæ.

Dn. Laurentio Jordani.

Dn. Olao Andreæ

In Christo Patribus, Mecenatibus, Patronis, Promotoribus, Praeceptoribus,
hospitibus, benefactoribus & amicis meis, semper, ubiq; ac omni
observantiaz cultu maximè prosequendis; hafce studiorum meo-
rum primitas, in debitæ pietatis, gratitudinis & observantiaz delata-
tionem, reverenter & officiose offero & submisæ dico.

Joh. Garsius A. & Resp.

THE S: I.

PLeraq; sunt vocabula, quibus vulgò utimur, non in
liquido animadvertisimus, quid ea ex proprietate
vera significant, Macrobius lib. 6. Saturnal. c. 8.
Quia enim plures res quam verba, hinc fit, ut com-
moda sæpè imponi non possint, sed necessè est, ut
unum plures adsciscat significationes, quo res o-
mnes depingi queant & adumbrari. Inter illa
meritò numeramus in sermonibus celebre atq; ob-
vium NATURÆ vocabulum, quo omnes fa-
cile utuntur, sed quid propriè denotet, plurimi æ-
què cum vulgo ignorant. Quia v. in disputatio-
nibus sine ambiguæ vocis distinctione ad rei con-
siderationem venire velle, est tempus perdere vel-
le, dicente Galeno Medicorum phosphoro: Ideo
probe Homonymia vocabuli NATURÆ excu-
tienda, ne nobis imponat, & in primo limine stan-
tibus, statim pilum injiciat.

II. Naturæ itaq; vox. 1. Mensem divinam, re-
rum omnium parentem denotat. sic Sen. l. 4. de benef.
asserit naturam nihil aliud esse quam Deum. Hæc a-
lias Natura Naturans dici consuevit. 2. Sumitur pro
tota rerum universitate à Dœ pendente, Natura
naturata dicta. 3. Pro substantia, quidditate & essen-

via cuiusq; rei. 4. Pro ipso mundo. 5. Pro nativo ca-
lore ac cuiusvis animalis temperamento, Tandem 6.
Pro principio rerum naturalium Interno, cuius benefi-
cio sunt & operantur.

III. Nos de postremâ acceptione tantum hâc
vice, placidam & amicam pugnam cum Philo-
sophia alumnis pugnaturn, in certamen literarium
descendemus, non tanquam arenarij, vel pretio
adducti, vel supplicio coacti, sed ingenij acuendi,
veritatisq; inquirendæ gratia, quæ animi pabu-
lum. Scal. Exc. 148. f. 4. Scimus enim intellectum
hominis quiete non gaudere.

IV. Quid sit querere, antequam An sit, nihil
querere est. Arist. l. 2. post. an. c. 7. t. 39 Prius itaq;
An sit ostendendum est. Hoc autem velle demonstra-
re, An sit natura ridiculū, imo inutilis esse operæ censet
Arist. lib. 2. Phys. c. 1. t. 6. Et nos cum illo. Quia per
se manifesta, perq; experientiā nota, velle probari sibi,
mera est stultitia. Si dubitas n. An sit natura, certè
dubitas utrum ne ipse sis an non sis.

V. Præsuppositâ itaq; questione An sit, Quid sit
inquirendum porro venit: Definitio enim anchora-
rarum omnium firmissima, Afferente Scal. Et
quamvis Aristotelis definitionem excusabilem,,
sanoq; sensu tolerabilem censemus, sequentem ta-
men ceu paulo clariorem enucleatim eviscerem⁹

Na-

Natura est causa interna, quā quodvis corpus naturale suam habet essentiam, affectiones, actiones, & passiones.

VII. Hec definitiva oratio resolvitur in subiectum & predicatum. Subiectum definitum constituit, quod dicitur Natura, à nascendo deductā, quia Natura res naturales gignit, ei. q̄ producendo essentias & facultates proprias communicat.

VIII. Prædicatum definitivæ nostræ orationis absolvitur genere & differentia. Genus est causa interna, Natura enim à materia & forma non differt re, sed ratione, quæ seorsim extra compositum sejunctæ bic non spectantur, sed proportione geometrica, cuilibet corpori naturali conjunctum essentiam dant.

*VIII. Differentia jam inquirenda est, cuius vicem in definitione hac subit naturæ causalitas triplex.
2. A natura corpus naturale habet essentiam, A Deo enim ita instructa est, ut cuilibet substantiæ corporeæ nempe cælo, stellis, elementis, lapidibus, herbis, arboribus, Leoni, Aquilæ, homini, suppeditet essentiam, causaq; sit cur in eodem statu permaneant.*

IX. 2. Naturæ item est, cuilibet corpori affectiones superaddere, puta, Quantitatem, Qualitatem, motum aut quietem, affectionesq; similes, cum nulla detur res naturalis hisce destituta.

X. Denique Natura, cui libet rei naturali in gene-
re vel specie, suos effectus tribuit, & expeditè commu-
nicat, ita ut nihil otiosum esse patiatur. Cætera v.
naturæ accidentia & innumeros effectus medita-
tioni cuiuslibet permitto & experientiæ.

XI. Hic vetustimam illam disceptationem mo-
vere lubet; Num ars sit præstantior naturâ? Cujus
sententia negativam partem tuemur, partim ob nobil-
itatem essentia, partim ob præstantiam operum, in qui-
bus ars (sola & seorsim considerata) à natura supera-
tur. Natura enim ex sua propriâ vi & substantias &
accidentia producere potest, Nunquam v. accidens u-
trumque præstabit per se, licet in virtute substantia &
quod tenus facere id ipsum queat. Ut erudite probat
Tol: l.2. de anima q. 1.

XII. Ex abundanti addimus; quod à na-
tura resultat Naturale dici, idque quadrupliciter. 1.
Quod cum eo, quod naturam in se habet, primordium
& ortum habet, ut igni evolare sursum. 2. Quod
quidem non congenitum, sponte tamen successu tem-
poris, in capacibus & naturâ destinatis subjectis pro-
venit, ut viro barba. 3. Quorum potentia tantum
inest, habitus & actus eorum studio consequitur, ut vir-
tus Ethica. 4. Quod natura magis intendit, ut sani-
tas. Qnâ de re Acutissimus Philosophus Jacobus
Martini disp. 2. in Svaretz, th. 27. accuratè differit.

E

*Et hec de natura dicta sufficient pro ratione instituti,
cætera quod attinet, ipsi conflictui relinquimus, & in-
terim ponimus.*

A X I O M A T A.

I.

Naturæ vires non languescunt, nec sponte suâ ad inter-
ritum properant.

2. Ars opera naturæ moliri non potest.
3. Deus contra naturam nihil facit.
4. Opus naturæ est opus intelligentiæ non errantis.
5. Natura non abundat in superfluis, nec deficit in
necessarijs.
6. Natura non facit saltum.

C O R O L L A R I A.

I.

1. An natura in materiam & formam, ut duas spe-
cies dispescatur? N. contra Velcurionem.
- II. An necessè sit ad perfectam rei notitiam o-
mnes causas ejus cognoscere? D.
- III. An omnes Magiæ effectus sint tantum pu-
tatiij? N.
4. An Astrologia sit pars Physicæ? N. cōtra Tim.
5. Num ante diluvium vinum fuerit in usu? A:
6. Utrum nobilitas sit purum putum hominum
inventum, an v. in natura fundamentum suum
habeat, ita ut qui ex parentibus & majoribus
præstantib' sint nati, indolem quoq; obtineant
præstantiorem? N. prius, post: Aff:

VII. An sola virtus nobilitet, ut qui ab ea sit fatis instructus, statim se nobilem profiteri possit? N.

VIII. An quicquid ad beatitudinem civilem facit, id omne virtute paretur? Aff.

IX. Ignis languescit, sæpè etiam extinguitur ad solem, in umbrâ v. conservatur. Ratio est, quia calor solis similis est calori ignis, simile autem elicit simile & eliciendo debilitat.

*Deo Omnipotenti
Sit Laus & Gloria in Sempiterna Secula.*

Ornatissimo & Doctissimo
Dr. I O H A N N I ARBOGIENSI,
de Constitutione NATURÆ doctè differenti,
amico & discipulo suo dilecto.

Artis præclara est secretas noscere vires
Naturæ, gremio quo ueneti ipsa suo.
Nec quisquam poterit melius scrutarier illas
Quam si rimetur principium undè fluunt.
Hoc quoniam IANNES, multo conamine praefas
Tu merito Phæbi gratus amicus eris.
Pergito sic felix tantis infistere cæptis,
Qua quondam tribuent præmia larga tibi.

Amoris & honoris ergo subiunxit
NICOL. L A U R. N Y C O P.
Log. & Poëf. P. P. & Facult.
Phil. p. t. Doceanus.

